

Att vara jobbonär – en lönsam affär

En växande grupp tar ut pension och arbetar samtidigt

PENSIONS
MYNDIGHETEN

Innehåll

Sammanfattning	i
1. Inledning	1
2. Bakgrund.....	3
2.1. Ett ökat arbetskraftsdeltagande bland äldre har flera förklaringar.....	3
2.1.1. Allt fler jobbar längre upp i åldrarna.....	3
2.1.2. Det förlängda arbetslivets orsaker	3
2.1.3. Mer om individens val av pensionsålder och utträdet från arbetslivet.....	5
2.1.4. Möjlighet till deltidsarbete förlänger arbetslivet för många.....	6
2.2. Begreppet jobbonär	7
3. Hur många är jobbonärer och vilka inkomster har de?.....	8
3.1. Andel och antal jobbonärer	8
3.2. Jobbonärers inkomster och pensioner	10
3.3. Nyblivna jobbonärer	13
4. Hur mycket tjänar du på att förlänga arbetslivet genom deltidsarbete?	15
5. Tips till dig som funderar på att ta ut pension och arbeta vidare	20
6. Referenser	22

Sammanfattning

Den allmänna pensionen är flexibel på så sätt att den enskilde från och med 62 års ålder kan välja när han eller hon vill gå i pension. Individerna kan också välja mellan att ta ut hela eller enbart en del av pensionen, det senare kallas ett partiellt uttag.

Ett sätt att förlänga sitt yrkesliv och samtidigt skapa en mjukare övergång mellan arbetsliv och pensionärstid är att kombinera arbetsinkomst med pension. Att kombinera pension med arbete benämns i många sammanhang för att vara en så kallad *jobbonär*. Hur många, vilka dessa jobbonärer är, eller hur de kombinerar arbete med pension är dock ett relativt nytt område.

Ett syfte med denna rapport är bidra till ett förbättrat underlag om gruppen jobbonärer genom att redovisa uppgifter om hur många pensionärer som har en förvärvsinkomst samtidigt som de också tar ut sin allmänna pension. Det finns också en efterfrågan och ett behov av information om hur deltidsarbete i kombination med pensionsuttag påverkar pensionen. Rapporten syftar därför också till att bidra med beräkningar om effekter på pensionen av olika kombinationer av deltidsarbete i kombination med heltid eller partiellt uttag av allmän pension samt ge vägledning och stöd till pensions sparare i denna fråga.

Det fanns under 2019 omkring 264 000 individer som tog ut sin allmänna pension och samtidigt hade en förvärvsinkomst. Det motsvarar ungefär 16 procent av hela pensionärskollektivet. Andelen som både arbetar och tar ut pension är högre i yngre åldrar och har ökat stadigt de senaste åren. Exempelvis har andelen jobbonärer mellan 62 till 66 års ålder ökat från 21 till 40 procent mellan 2004 och 2019. Under perioden 2013 till 2019 så har andelen jobbonärer i samma åldersgrupp ökat från 33 till 40 procent. Ökningen har även skett i äldre åldersgrupper. Under perioden 2013 till 2019 har andelen jobbonärer ökat från 16 till 23 procent bland åldersgruppen 67 till 71 år och från 9 till 13 procent inom åldersgruppen 71 till 75 år.

Arbetsinkomsterna för jobbonärer sjunker ju äldre de är. Bland 62-åriga jobbonärer är det cirka två tredjedelar som har inkomster över 128 800 kronor per år (2 inkomstbasbelopp, IBB).¹ Vid 66 och 67 års ålder är det omkring hälften av jobbonärerna som har inkomster över 128 800 kronor per år. För de äldsta jobbonärerna, i denna undersökning 81 år, är

¹ Den av Pensionsmyndigheten valda gränsen om 2 IBB används av myndigheten som ett mått på utträdesålder ur lönearbete som syftar till att beskriva när personer slutar att försörja sig själva genom förvärvsarbete. 2 IBB finns även med som förvärvsvillkor i Socialförsäkringsbalk (2010:110) för latent pensionsgrundande belopp. 1 IBB motsvarade 64 400 kronor år 2019 och 2 IBB således 128 800 kronor. Pensionsmyndigheten (2021). Pensionsåldrar och arbetslivets längd, Svar på regleringsbrevsuppdrag 2021.

inkomsterna till största under 128 800 kronor. Endast 2 av 10 av de äldsta jobbonärerna hade en inkomst över 128 800 kronor per år.

I genomsnitt har kvinnliga jobbonärer 12 800 kronor i allmän pension per månad och utöver det en pensionsgrundande inkomst på 124 000 kronor per år. Män har ett något högre snitt, 14 800 kronor i allmän pension per månad och utöver det 146 000 kronor i pensionsgrundande inkomst per år.

Genomsnittet av den allmänna pensionen för hela pensionärskollektivet som vi tittar på i denna rapport är 11 800 kr för kvinnor och 14 600 kronor för män. Jobbonärer har alltså i allmänhet högre allmän pension än pensionärskollektivet som helhet, särskilt kvinnliga jobbonärer.

Att ta ut en del av den allmänna pensionen (så kallat partiellt uttag) är inte vanligt, varken bland jobbonärer eller bland pensionärskollektivet som helhet.

Sammantaget pekar analysen och underlaget till rapporten på att de flesta jobbonärer inte använder pensionsuttaget för att succesivt gå från arbete till pension genom att kombinera arbete med partiellt uttag. Snarare pekar data på att det vanliga bland jobbonärerna är att ta ut full allmän pension i kombination med arbete, och att de trappar ned arbetstiden succesivt efter uttaget av allmän pension.

Tidigare enkätundersökningar om pensioneringsbeslutet indikerar att det i huvudsak inte är ekonomiska orsaker bakom beslutet att arbeta vidare eller inte, oavsett om arbetstiden är heltid eller halvtid och sker med eller utan pensionsuttag. Istället är det i första hand förväntningar från arbetsgivaren, hälsoskäl eller familjesituationen som är avgörande.

För den som står inför beslutet att gå helt eller delvis i pension och/eller gå ner i arbetstid är det dock viktigt att ha en kunskap om hur pensionsuttaget och deltidsarbetet påverkar inkomsten på lång sikt. För ett typfall som har en lön på 32 000 kronor i månaden (2021 års lönenivå) genom hela arbetslivet kommer ett halvtidsarbete från 63 till 66 års ålder kombinerat med halvt uttag av den allmänna pensionen från 63 års ålder, och sedan helt uttag från 66 års ålder, att ge 1 900 kronor mer i pension per månad livet ut jämfört med om personen istället slutat arbeta och gått helt i pension vid 63 års ålder. Jämfört med fortsatt heltidsarbete och pensionering först vid 66 års ålder ger det dock 1 800 kronor mindre i pension per månad livet ut.

Om typfallet istället tar ut hel pension från 63 års ålder och arbetar halvtid fram till 66 års ålder kommer det ge 1 000 kronor mer i pension per månad livet ut jämfört med om personen istället gått helt i pension vid 63 års ålder. Men jämfört med fortsatt heltidsarbete och pensionering först vid 66 års ålder ger det ungefär 2 700 kronor mindre i pension per månad livet ut.

Beräkningarna för typfallet visar att det är en lönsam affär att vara jobbonär för de allra flesta och att det inte bara ger en högre inkomst per månad under tiden som jobbonär utan även totalt sett under en genomsnittlig livslängd.

1. Inledning

Pensionens storlek beror i stora drag på hur mycket pensionskapital du tjänat in under hela yrkeslivet och vid vilken ålder pensionsuttaget påbörjas. Det senare avgör hur många år det intjänade pensionskapitalet ska fördelas på under pensionstiden. Pensionsmyndigheten har under en längre tid observerat ökad spridning av den ålder individer påbörjar sitt pensionsuttag där 65-års ålder som norm avtar alltmer och att fler istället tar ut sin pension vid både lägre och högre ålder. Genomsnittlig pensionsålder hade en svagt sjunkande tendens från millennieskiftet fram till 2019. År 2020 höjdes den genomsnittliga pensionsåldern med fem månader till exakt 65 år, bland annat som en följd av att den tidigaste uttagsåldern höjdes från 61 till 62 år.²

Under en tid när medellivslängderna bland befolkningen ökar ska varje persons samlade pensionskapital fördelas över fler år än tidigare, vilket givet oförändrade pensionsåldrar leder till sjunkande pensionsnivåer. Denna utveckling har lett till att lagstiftaren har höjt pensionssystemets åldersgränser genom införandet av en så kallad riktålder, det vill säga att pensionsrelaterade åldersgränser ska knytas till medellivslängdens utveckling.

Samtidigt kan det konstateras att utträdet från arbetslivet har senarelagts, även om inte pensionsinträdet har gjort det. Arbetskraftsdeltagandet för kvinnor mellan 65 och 69 år har ökat från 10 procent 2001 till strax över 20 procent 2019. Motsvarande ökning bland männen är från 18 till närmare 30 procent.³

Ett sätt att förlänga sitt yrkesliv och skapa en mjukare övergång mellan arbetsliv och pensionering är att kombinera förvärvsinkomst med pension. Detta benämns i många sammanhang för att vara en så kallad *jobbonär*, det vill säga en pensionär som jobbar. Hur många och vilka dessa jobbonärer är, eller hur de kombinerar arbete med pension, är dock ett område som Pensionsmyndigheten inte tidigare har beskrivit.

Jobbonärsfrågan har uppmärksammats av bland annat Inspektionen för socialförsäkringen (ISF), Delegationen för senior arbetskraft, Alecta och MinPension. MinPension nämner till exempel att den viktigaste frågan för en blivande pensionär för fem år sedan var vad pensionen blir om jag går från arbete till heltidspension, medan den viktigaste frågan numera är hur övergångsperioden från arbete till pension ska hanteras.⁴ Det finns tecken som tyder på att pensionering har, och håller på att, förskjutas från att vara en enskild händelse till att snarare handla om en omställning från yrkesliv till pension.

² Pensionsmyndigheten (2021). Pensionsåldrar och arbetslivets längd - svar på regleringsbrevsuppdrag 2021

³ Ibid.

⁴ minPensionsPodden, *Vad är en jobbonär?*

Ett syfte med denna rapport är att bidra till mer kunskap om gruppen jobbonärer. Det finns också en efterfrågan och ett behov av information om hur deltidsarbete i kombination med pensionsuttag påverkar pensionen. Rapporten innehåller därför också beräkningar om effekter på pensionen⁵ av olika kombinationer av hel- och deltidsarbete och helt eller partiellt uttag av allmän pension.

⁵ Den allmänna pensionen och tjänstepension (i det här fallet avtalspension SAF-LO)

2. Bakgrund

2.1. Ett ökat arbetskraftsdeltagande bland äldre har flera förklaringar

2.1.1. Allt fler jobbar längre upp i åldrarna

Att allt fler jobbar senare upp i åldrarna har bland annat konstaterats av *Delegationen för senior arbetskraft* (SOU 2020:69) och Pensionsmyndigheten (2021). Iakttagelsen att fler äldre arbetar bygger på utvecklingen sedan 1990-talet. Innan dess hade vi dock en motsatt utveckling under 1970- och 80-talet vad gäller männens arbetskraftsdeltagande. År 1970 hade männen till och med ett senare utträde från arbete än 2018, trots att medellivslängden var lägre 1970. Sedan 1990-talet har vi dock sett en högre utträdesålder för arbete för både män och kvinnor.⁶

Tjänstepensionsbolaget Alecta har nyligen visat att en stor del av dagens seniorer fortsätter att arbeta samtidigt som de tar ut pension. Genom att studera hur inkomsterna ser ut hos alla svenskar mellan 55 och 85 år visar Alecta att omkring hälften av alla 66-åringar lever enbart på sin pensionsinkomst. Under 2018 konstaterar Alecta att det var omkring 2 procent fler i åldrarna 65 till 74 år som arbetade i någon utsträckning jämfört med två år tidigare, år 2016. Totalt visar Alectas rapport att det finns omkring 350 000 personer över 65 år som hade arbetsinkomst och pension under samma år.⁷ Detta resultat skiljer sig en del från vårt resultat vilket beror på att Alecta har med samtliga pensionsinkomster i definitionen av en jobbonär medan vi har avgränsningen att pensionsutbetalningen ska vara från den allmänna pensionen. Vidare tittar vi på åren efter att det första pensionsuttaget sker medan Alecta inkluderar även det första året med pension i sin studie.

Pensionsmyndigheten har i tidigare intervjustudier konstaterat att fyra av tio nyblivna pensionärer fortsätter att arbeta. De flesta som arbetar vidare och samtidigt tar ut full allmän pension arbetar deltid. Bland nyblivna pensionärerna som arbetar är det 6 av 10 som arbetar upp till 20 timmar i veckan medan 4 av 10 arbetar mer än 20 timmar i veckan.⁸

2.1.2. Det förlängda arbetslivets orsaker

Trenden är inte enbart ett svenskt fenomen utan liknande utveckling har skett i de flesta OECD-länderna. *Delegationen för senior arbetskraft* menar att utvecklingen beror på att äldres hälsa idag är betydligt bättre än tidigare

⁶ Pensionsmyndigheten (2021). Pensionsåldrar och arbetslivets längd - svar på regleringsbrevsuppdrag 2021

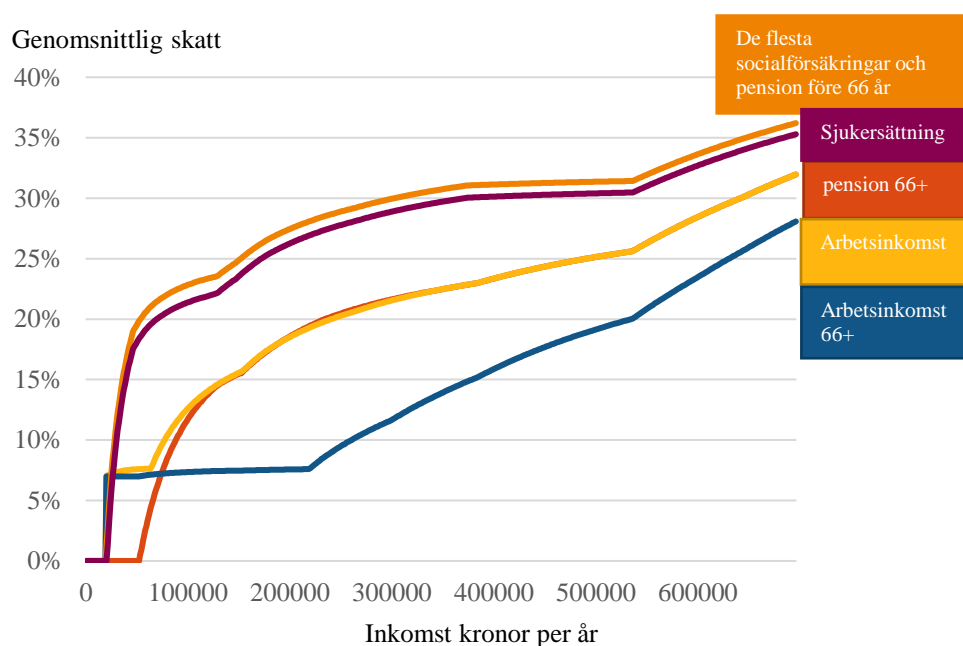
⁷ Alecta. *Tema: Jobbonärer*. Nås på: <https://www.alecta.se/jobbonarer> (Hämtad 2021-05-28).

⁸ Pensionsmyndigheten (2019). Pensionsbeslutet - blev det bra?

generationers hälsa och att fler helt enkelt orkar arbeta längre upp i åldrarna. Det har också skett ett skifte i typen av arbete som utförs, från mer fysiskt ansträngande arbeten till mer automatiserade och arbeten med mekaniska hjälpmedel. De äldres utbildningsnivå har dessutom höjts i hög grad vilket även det inneburit en lägre andel äldre i fysiskt ansträngande arbeten.⁹

Förutom förbättrade förutsättningar på arbetsmarknaden och skiftet av typen av arbete har pensionsreformen och förändrade skatteregler gjort det mer lönsamt att arbeta längre upp i åldrarna. Genom det förhöjda grundavdraget för äldre som infördes 2009, och som sedan följts av flera skattesänkningar, samt det förhöjda jobbskatteavdraget betalar till exempel de som är 66 år eller äldre endast 8 procent inkomstskatt på löneinkomster upp till 233 000 kronor (2021) att jämföra med ungefär 20 procent skatt på samma inkomst för de som är yngre än 66 år. Skatten är genomgående betydligt lägre från det 66:e levnadsåret både avseende pensionsinkomster och arbetsinkomster.¹⁰ Högst genomsnittlig skatt har idag inkomster från socialförsäkringar och pensionsinkomster före 66 års ålder. Skatten på arbetsinkomster före 66 års ålder och pensionsinkomster efter 66 års ålder hamnar någonstans i mitten i jämförelsen med olika inkomstslag. Lägst skatt har arbetsinkomster efter 66 års ålder.

Figur 1 Skatt under 2021 vid given årsinkomst

Delegationen för senior arbetskraft konstaterar dock att pensionering och utträde från arbetslivet inte kan förklaras av ekonomisk rationalitet. Ett exempel är 65 års normens fortsatta betydelse för utträdet från arbetslivet

⁹ Laun och Palme (2018). Skoog (2020)

¹⁰ Pensionsmyndigheten (2021). Pension och skatt 2021. Skatteavdrag för pension och lön vid olika åldrar.

trots de ekonomiska incitamenten och att vi blivit allt friskare och lever allt längre. Delegationen poängterar till exempel att ”den skillnad i arbetskraftsdeltagande som finns mellan åldersgrupperna 60–64 år och 65–69 år inte rimligen kan bero på skillnader i hälsa, utbildningsnivå eller ekonomi”.¹¹

Under 2020 ställde Pensionsmyndigheten frågor i en enkät riktad till 70–75-åringar om deras hälsa och ekonomiska situation idag jämfört med när de började ta ut sin pension. Här bekräftas bilden från utredningen av Delegationen för senior arbetskraft då en stor del av de intervjuade uppger att deras livssituation är oförändrad sedan de gått i pension och att många lyckats anpassa sig till sin nya ekonomiska situation. Många uppger att deras hälsa är oförändrad eller till och med bättre sedan pensioneringen. Av de som fortsatt arbeta efter att de påbörjat pensionsuttaget är det ungefär 2 av 10 som uppger att de inte skulle klara sig ekonomiskt utan att arbeta.¹²

2.1.3. Mer om individens val av pensionsålder och utträdet från arbetslivet

Pensionsmyndighetens rapport från 2019 om pensionsbeslutet för nyblivna pensionärer visar att nästan en av tio av de nyblivna pensionärerna svarade att de inte fick arbeta vidare för arbetsgivaren, trots den lagliga rätten. Så många som en tredjedel uppgav att det på deras arbetsplatser förväntades att man går i pension vid 65 års ålder. Nästan 1 av 10 svarade också att de blev utförsäkrade från sjukersättning eller a-kassa och pensionsåldern var av den anledningen inte ett val.¹³

Även Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) konstaterar att valet av pensionsålder är tätt sammankopplat med arbetsförhållanden och sociodemografiska faktorer. I en studie om tidig och sen pension visar ISF att män, utrikesfödda, högutbildade, frånskilda och personer med god hälsa i större utsträckning än andra fortsätter att arbeta efter 65 års ålder. Samtidigt går kvinnor, inrikes födda, lågutbildade, gifta personer och de med dålig hälsa i högre utsträckning i pension vid 65 års ålder eller tidigare. Studien visar också att sannolikheten för både tidig och sen pension ökar vid höga arbetsinkomster samtidigt som höga kapitalinkomster förväntas leda till en ökad sannolikhet för att påbörja pensionsuttag tidigt. Andra faktorer som arbetsmiljö är också viktiga för pensioneringstidpunkten. Ett påfrestande arbetsliv leder oftare till tidigare uttag medan arbetsliv som ger ett större personligt engagemang och möjligheten att styra arbetet i högre utsträckning leder till ett arbetsliv högre upp i åldrarna. Till det senare hör bland annat ofta akademiska yrken men även egna företagare arbetar oftare vid högre åldrar.¹⁴

¹¹ Fransson och Söderberg (2019) Nudging och pensioneringsbeslut. Rapport 22, Delegationen för senior arbetskraft (SOU 2020:69). Sid 29.

¹² Pensionsmyndigheten (2020). Blev det som du tänkte dig? En studie bland 70 – 75-åringar.

¹³ Pensionsmyndigheten (2019). Pensionsbeslutet - blev det bra?

¹⁴ Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) (2020). Tidig och sen pensionering. En analys av pensionsålder, pensionsmotiv och förutsättningar för ett förlängt arbetsliv.

I samma studie från ISF konstateras även att en stor del av de som fortsätter att arbeta efter 65 års ålder gör det av andra skäl än ekonomiska. För merparten av de studerade individerna var valet om pensionering eller fortsatt arbete i hög grad frivilligt, men för de som upplevt hårdare arbetsvillkor, tex sämre arbetsmiljö, under yrkeslivet har valet om fortsatt arbete eller pensionering inte upplevts lika fritt, mycket på grund av svag hälsa, stress eller en upplevd press från arbetsgivare att gå i pension. De allra flesta uppger dock att valet av pensionsålder, och ålder för utträde från arbetslivet, inte ens skulle påverkas om de idag vunnit en stor lotterivinst. Även Pensionsmyndighetens enkätstudier visar på samma resultat.

2.1.4. Möjlighet till deltidarbete förlänger arbetslivet för många

För de som inte har ekonomiska skäl till att förlänga arbetslivet pekar ISF på vikten av möjlighet till deltidarbete som en avgörande förutsättning.¹⁵ Av de som hade arbetat heltid vid 64 års ålder och fortsatt arbeta efter 65 års ålder var det omkring hälften som arbetade deltid. En mycket hög andel av dessa kombinerade även deltidarbete med pensionsuttag i någon form. Av samtliga besvarande i enkäten uppgav en fjärdedel att de skulle vilja minska sin arbetstid och få svarar att de skulle vilja arbeta mer.

Att främja möjligheten till deltidarbete var bland annat en av anledningarna till att avtalsparterna har infört delpensioner och flexpensioner. Delpension har funnits som en möjlighet, men inte rättighet, inom statlig sektor sedan 2003 och inom kommunal och regional sektor sedan 2006. Delpensionen innebär exempelvis att arbetstagaren kan få behålla 80 procent av sin tidigare inkomst vid 50 procent arbetstid mellan 61 och 65 års ålder. Inom privat sektor har en flexpension införts från 2013 eller senare inom de olika avtalsområdena. Flexpensionen innebär en ökad premieavsättning till tjänstepensionen och denna ökade tjänstepension kan sedan antingen användas till att kompensera upp deltidarbete i slutet av arbetslivet eller till att öka på tjänstepensionen. I flexpensionsavtalen finns också en tydligare rätt för arbetstagaren än tidigare att kunna gå ner i arbetstid. Eftersom flexpensionerna är premiebaserade och inte har funnits i så många år är det inte så mycket pengar det handlar om för de som går i pension idag. Flexpensionen kan dock få stor betydelse om 20 till 30 år och då leda till att fler kombinerar uttag av tjänstepension med deltidarbete i slutet av arbetslivet. Flexpensionen kan således leda till ett senarelagt fullt pensionsutträde men det kan också användas som ett sätt att bibehålla dagens pensionsnivå vid 65 års ålder eller till att tidigarelägga pensionen, givet åldersgränsen för tidigaste uttag.¹⁶

I samband med den ökade förekomsten att kombinera pensionsuttag och arbetsinkomst har ett nytt ord uppkommit i pensionsvokabulären – *jobbonär*.

¹⁵ Ibid.

¹⁶ Pensionsmyndigheten (2017). Flexpension och delpension. En översikt inom de fyra stora avtalsområdena.

2.2. Begreppet jobbonär

Jobbonär är inget vedertaget begrepp och finns till exempel inte med i Svenska Akademiens ordlista. Med jobbonär menas en person som har en pensionsinkomst och arbetsinkomst samtidigt. Begreppet jobbonär kan dock innebära olika saker beroende på vem det är som beskriver företeelsen.

Ibland kan gruppen som har en pågående utbetalning av tjänstepension i kombination med en arbetsinkomst benämnas som jobbonärer, andra gånger är det gruppen som tar ut allmän pension och samtidigt har en arbetsinkomst som definieras som jobbonärer. Storleken på pensionsinkomsten kan också skilja sig åt, det vill säga huruvida en jobbonär tar ut hela sin allmänna pension eller om ett pensionsuttag på 50 procent i kombination med arbetsinkomst också ska inkluderas i begreppet. Även arbetsinkomstens storlek skapar definitionsproblem – är någon med hel pension men som arbetar extra två timmar i veckan en jobbonär, eller krävs det att man har en större anknytning till arbetsmarknaden? I den här rapporten är jobbonärerna samtliga personer som har utbetalning från den allmänna pensionen och en arbetsinkomst samtidigt, dock med undantaget att uttaget från den allmänna pensionen ska vara minst 50 procent.

3. Hur många är jobbonärer och vilka inkomster har de?

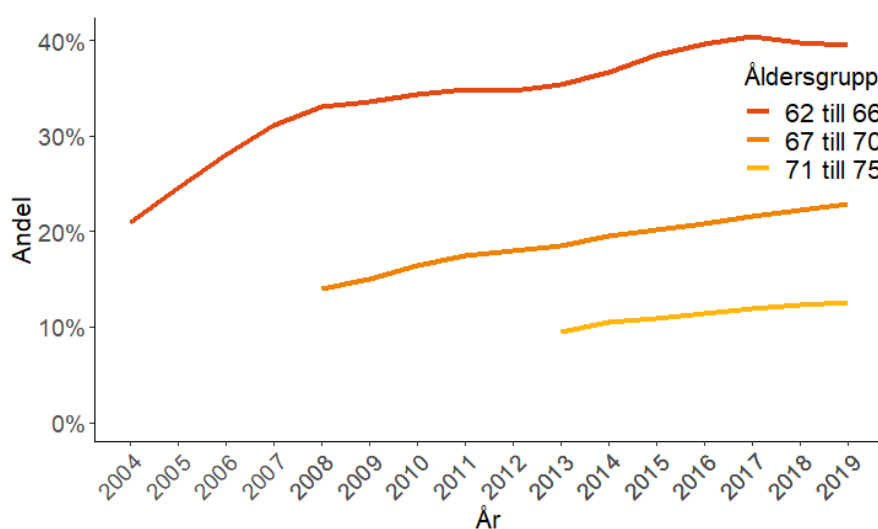
Dataunderlaget i rapporten är baserad på registeruppgifter från Pensionsmyndighetens datalager (Pedal) och inkluderar samtliga individer som har en pensionsgrundande inkomst större en noll respektive kalenderår samt ett uttag av allmän pension i december året innan. Därigenom fångar vi upp att individen hade en förvärvsinkomst och uttag av allmän pension under samma år och att detta inte avser själva pensioneringsåret. I underlaget inkluderas enbart folkbokförda i Sverige. Även de med ett uttag av enbart 25 procent premiepension har exkluderats.

3.1. Andel och antal jobbonärer

I figur 2 nedan presenteras utvecklingen av andelen jobbonärer av hela pensionärskollektivet över tid. Jobbonärerna är fördelade i tre olika åldersgrupper för de år personerna hade en pensionsgrundande inkomst samtidigt som de hade utbetalning av allmän pension, 62 till 66, 67 till 70 samt 71 till 75 år. Den yngsta gruppen avser jobbonärer i åldern 62 till 66 år, mellangruppen de i åldern 67 till 70 år och den äldsta gruppen jobbonärer som presenteras avser dem i åldern 71 till 75 år.

Andelen jobbonärer har haft en tydlig positiv utveckling över tid i samtliga grupper och högst andel återfinns i den yngsta gruppen. Från 2004 har andelen 62 till 66-åriga jobbonärer ökat från 21 till knappt 40 procent av samtliga pensionärer år 2019. Under perioden 2013 till 2019 så har andelen jobbonärer i samma åldersgrupp ökat från 33 till 40 procent. Ökningen har även skett i de äldre åldersgrupperna. Under perioden 2013 till 2019 har andelen pensionärer ökat från 16 till 23 procent bland åldersgruppen 67 till 71 år och från 9 till 13 procent inom åldersgruppen 71 till 75 år.

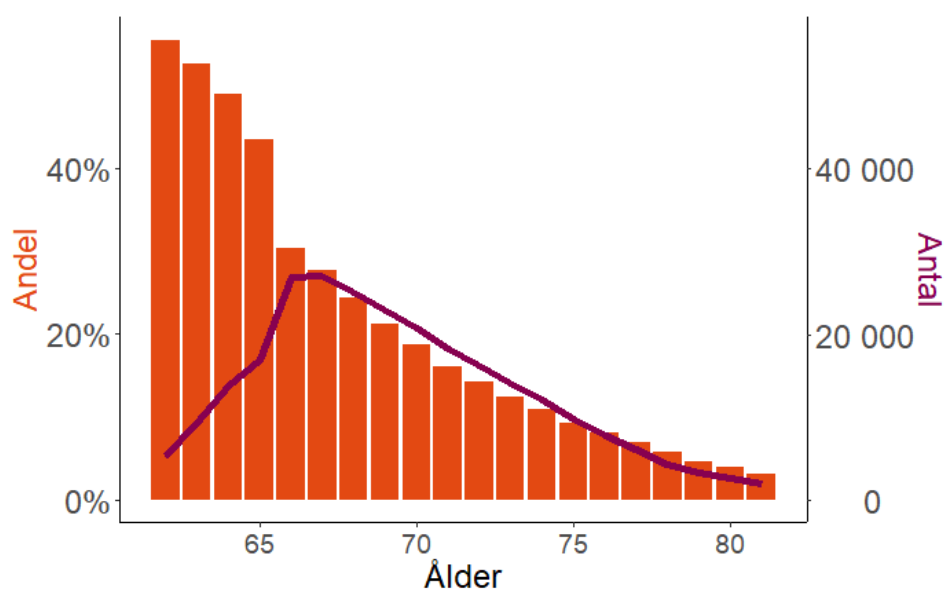
Figur 2. Andel jobbonärer fördelat efter åldersgrupp och år

Studerar vi det senaste tillgängliga året 2019, istället för en tidsserie, blir det lättare att beskriva åldersfördelningen bland jobbonärerna och hur de förhåller sig både i antal och andel av samtliga pensionärer i samma ålder.

I figur 3 presenteras andel med orange staplar, på vänster axel, och antal med en lila linje, på höger axel. Totalt var det cirka 264 000 pensionärer som också hade en pensionsgrundande inkomst år 2019. Det motsvarar cirka 16 procent av samtliga pensionärer¹⁷ som är folkbokförda i Sverige. Flest antal jobbonärer återfinns i åldrarna 66 och 67 års ålder där omkring 54 000 av jobbonärerna återfinns, vilket motsvarar cirka 20 procent av samtliga jobbonärer 2019. Av samtliga 264 000 jobbonärer är cirka 43 procent kvinnor och 57 procent män. Kvinnorna är i genomsnitt cirka 69,1 år gamla och männen lite äldre, 69,7 år.

Figur 3. Andel och antal jobbonärer 2019 efter ålder

Mönstret i staplarna visar att det finns en tydligt avtagande samband mellan ålder och andelen som kombinerar arbete och pensionsuttag. För de allra yngsta pensionärerna, det vill säga de som tog ut pension vid 61 års ålder, var det över hälften, cirka 55 procent, som också hade en inkomst utöver pensionen vid 62 års ålder. För de följande tre årskullarna faller andelen jobbonärer från cirka 53 till 43 procent av hela pensionärskollektivet. Vid 66 års ålder, det vill säga ett pensionsuttag vid 65 års ålder, sker ett fall ned till 30 procent. Det är ett tecken på att 65-årsnormen fortsatt är stark, en stor del av pensionärerna väljer att helt sluta förvärvsarbete vid 65 års ålder. Andelen fortsätter sedan att falla, men i långsammare takt, och omkring 3

¹⁷ Som tar ut allmän pension i större omfattning än enbart 25 procent premiepension

procent av de 80-åriga pensionärerna har också pensionsgrundande inkomster i någon utsträckning.

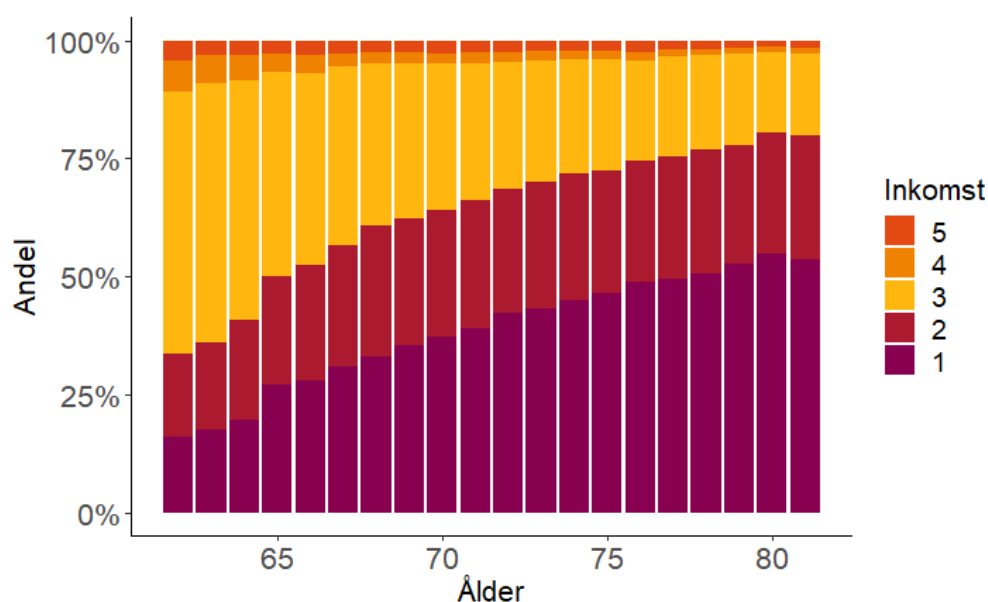
3.2. Jobbonärers inkomster och pensioner

I det som hittills presenterats har det räckt med en inkomst utöver pensionen, en pensionsgrundande inkomst (PGI) större än noll, för att personen ska räknas som jobbonär. I figur 4 har jobbonärerna delats in i fem olika inkomstgrupper, nämligen: (1) de som har en PGI under 1 inkomstbasbelopp (IBB), (2) de som har en PGI mellan 1 och 2 IBB, (3) de som har en PGI mellan 2 IBB och medianinkomsten i samhället 2019, (4) de som har en PGI mellan medianinkomst och taket för intjänande till den allmänna pensionen och slutligen (5) de som har en PGI på eller över taket för intjänande till den allmänna pensionen. Gränsen om 2 IBB har tidigare använts av Pensionsmyndigheten som ett mått på utträdesålder ur lönearbete¹⁸ som syftar till att beskriva när personer slutar att försörja sig själva genom förvärvsarbete. 1 IBB motsvarade 64 400 kronor år 2019 och 2 IBB således 128 800 kronor. Medianinkomst 2019 var 31 700 kronor per månad, vilket motsvarar 380 400 kronor per helår. Taket för intjänande går vid 7,5 IBB, vilket 2019 motsvarade 483 000 kronor.

I figur 4 visas tydligt att arbetsinkomsterna för jobbonärer sjunker med åldern, det vill säga att en större del av varje äldre årskull utgörs av de lägre inkomstgrupperna 1 och 2. För jobbonärer vid 62 års ålder är det ungefär två tredjedelar som har inkomster över 128 800 kronor per år samtidigt som de har uttag av allmän pension. Drygt hälften hade men inkomst mellan 128 800 och 380 400 kronor per år (grupp 3 i tabellen). Knappt 7 procent hade en inkomst mellan 380 400 och 483 000 kronor per år (det senare är taket för intjänande till den allmänna pensionen). Bland de 62 åriga jobbonärerna hade 4 procent inkomster över taket för intjänande till den allmänna pensionen.

¹⁸ *Pensionsåldrar och arbetslivets längd, Svar på regleringsbrevsuppdrag 2021*. Pensionsmyndigheten, 2021.

Figur 4. Jobbonärer fördelat efter ålder och inkomst år 2019

Inkomstgrupper: (1) PGI upp till och med 1 IBB, (2) PGI mellan 1 och 2 IBB, gränsen för lönearbete, (3) PGI mellan 2 IBB och medianinkomst, 380 400 kr/år 2019, (4) PGI mellan medianinkomst och taket för intjänande till den allmänna pensionen, (5) PGI motsvarande på eller över taket för intjänande till den allmänna pensionen.

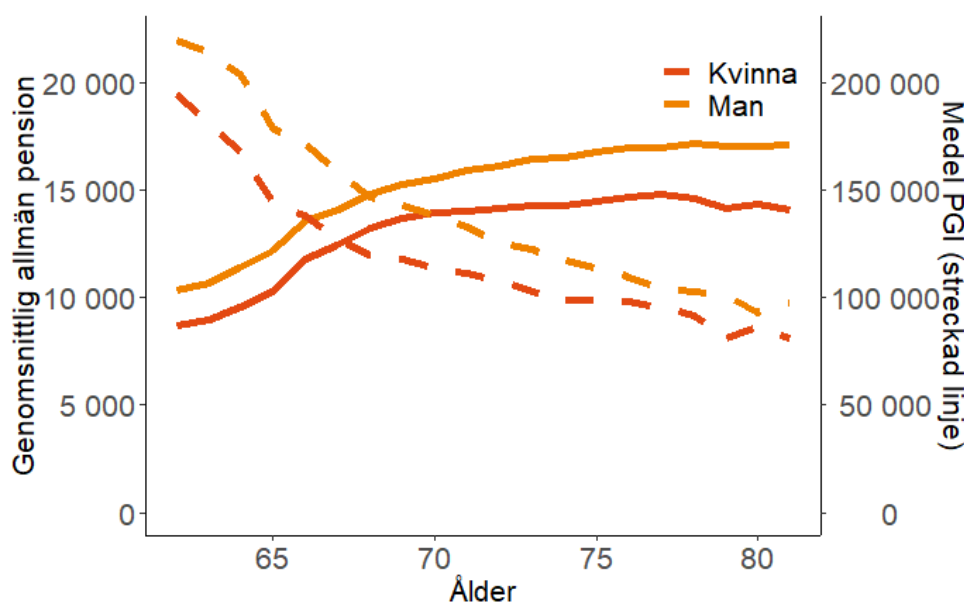
Vid 66 och 67 års ålder är det omkring hälften av jobbonärerna som har inkomster över 128 800 kronor per år. För de äldsta jobbonärerna, i denna undersökning 81 år, utgörs inkomsterna till största del av belopp under 128 800 kronor. Endast 2 av 10 av de äldsta jobbonärerna hade en inkomst över 128 800 kronor per år.

I figur 5 nedan visas hur inkomsterna förhåller sig till storleken på pensionen för kvinnor och män. På vänster axel visas med heldragna linjer genomsnittlig allmän pension för jobbonärer efter ålder. På höger axel, och med streckade linjer, visas genomsnittlig inkomst utöver pensionen (PGI) för kvinnor och män i olika åldrar. I genomsnitt har kvinnliga jobbonärer 12 800 kronor i allmän pension per månad och har en pensionsgrundande inkomst på 124 000 kronor per år. Män har något högre snitt, 14 800 kronor per månad i allmän pension och 146 000 kronor i pensionsgrundande inkomst. En pensionsgrundande inkomst om 146 000 under ett år genererar grovt räknat cirka 120 kronor extra per månad i allmän pension, livet ut.¹⁹

Genomsnittet för den allmänna pensionen för hela pensionärskollektivet som vi undersöker i denna rapport är 11 800 kronor per månad för kvinnor och 14 600 kronor per månad för män. Jobbonärer har alltså en högre allmän pension än de pensionärer som inte jobbar vidare, särskilt kvinnliga jobbonärer.

¹⁹ $146\,000 \cdot 0,185 = 27\,010$ i pensionsrätt. Återstående livslängd för den som var 66 år gammal 2019 var omkring 19 år. Det betyder ungefär $27\,010 / 19 / 12 = 118$ kronor per månad, livet ut.

Figur 5. Genomsnittlig allmän pension och PGI fördelat efter kön och ålder år 2019

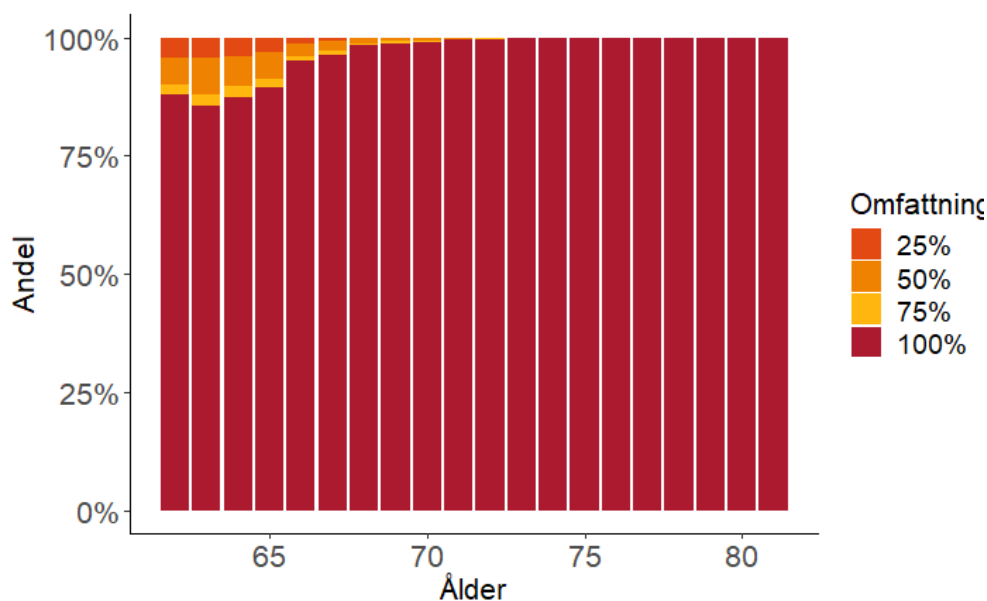

I figuren är det tydligt att den allmänna pensionen är lägre i yngre åldrar samtidigt som PGI är högre. Motsatt förhållande existerar vid äldre åldrar. Att den allmänna pensionen är lägre vid yngre åldrar är följer av beräkningen av pensionen per månad. Ett tidigt pensionsuttag betyder att pensionsbehållningen delas på fler kvarvarande år i livet och att månadsbeloppet blir lägre. De som har tagit ut pensionen innan 65 års ålder har dessutom inte ännu rätt till eventuellt grundskydd, vilket först kan beviljas från 65 års ålder.

En ytterligare förklaring skulle kunna vara att jobbonärerna i yngre åldrar i högre grad tar ut sin pension partiellt eftersom deras arbetsinkomster är högre, och därmed behovet av helt uttag av pension mindre.

Denna hypotes motsägs dock av den data vi har över partiella uttag. I figur 5 visas andelarna som tar ut allmän pension i olika omfattning bland jobbonärerna år 2019. Resultatet visar att det enbart är omkring 15 procent i åldrarna 62 till 65 års ålder som tar ut allmän pension i annan omfattning än fullt uttag. Omfattningen av uttaget har därför låg inverkan på att den allmänna pensionen är lägre i yngre åldrar. Sammantaget är det knappt 4 procent av samtliga jobbonärer som tar ut sin allmänna pension genom partiellt uttag och kombinerar det med arbete 2019. Ser man till utvecklingen av uttagsomfattningen över tid så har andelarna med partiellt uttag legat stabilt omkring 10 procent sedan 2004 bland nyblivna jobbonärer. En tolkning av figur 5 kan därför vara att de som är jobbonärer i lägre åldrar i högre utsträckning än andra är det av ekonomiska skäl, för att dryga ut pensionen med arbetsinkomster.

Figur 6. Omfattning uttag av allmän pension för jobbonärer fördelat efter ålder år 2019

Sammanfattningsvis är de flesta jobbonärerna mellan 65 och 70 år. En större andel av varje årskull är jobbonärer vid yngre åldrar. För yngre jobbonärer är inkomsten utöver pensionen oftare högre jämfört med äldre jobbonärer samtidigt som den allmänna pensionen är något lägre. De lägre allmänna pensionerna förklaras inte av partiella uttag. Partiellt uttag är visserligen vanligare i yngre åldrar, men fortfarande ganska ovanligt. Sammantaget pekar detta mot att de flesta inte använder pensionsuttaget för att dämpa övergången till pension genom att kombinera arbete med partiellt uttag. Snarare pekar ögonblicksbilden för 2019 mot att jobbonärerna generellt tar ut full allmän pension i kombination med arbete, men att man trappar ned arbetstiden succesivt efter uttag av allmän pension.

3.3. Nyblivna jobbonärer

Utifrån Pensionsmyndighetens data har även jobbonärer bland nyblivna pensionärer studerats. Nyblivna jobbonärer definieras på samma sätt som övriga jobbonärer, men med skillnaden att de inte ska ha tagit ut allmän pension två år innan det observerade året med PGI. År 2018 fanns det cirka 108 000 nyblivna pensionärer och knappt 44 000 av dessa hade samtidigt en PGI året efter, år 2019. Detta motsvarar cirka 40 procent av alla nyblivna pensionärer, vilket är en högre andel jämfört med gruppen av jobbonärer bland samtliga pensionärer som presenterades i avsnitt 3.1 och 3.2.

Till skillnad mot samtliga jobbonärer är det höga andelar nyblivna jobbonärer i samtliga åldersgrupper omkring 65 års ålder, och inte samma tydliga negativa trend med stigande ålder som hos samtliga jobbonärer i figur 3. Det finns nästan inga nyblivna jobbonärer, eller nyblivna pensionärer i allmänhet, efter 72 års ålder år 2019. Flest nyblivna

jobbonärer, cirka 14 000, är 66 år och de påbörjade sitt första uttag vid 65 års ålder.

Nyblivna jobbonärer har i regel högre inkomst utöver pensionen än hela kollektivet jobbonärer. I snitt har kvinnorna en PGI vid sidan av sitt första uttag allmän pension på 153 000 kronor och männen cirka 192 000 kronor under 2019. Däremot är de allmänna pensionerna lägre jämfört med snittet bland alla jobbonärer, 11 500 kronor per månad för kvinnor och 13 400 kronor per månad för män under 2019. En förklaring till de lägre allmänna pensionerna är att det är en högre andel i yngre åldrar bland de nyblivna jobbonärerna jämfört med hela kollektivet, där en större vikt vid tidiga uttag drar ned genomsnittet.

4. Hur mycket tjänar du på att förlänga arbetslivet genom deltidarbete?

Ett sätt att förlänga arbetslivet, och på så sätt höja pensionen vid pensionering, kan vara att arbeta deltid istället för att sluta arbeta och gå i pension på heltid. Att arbeta deltid något eller några år kräver dock både att du har råd att leva på den lägre lönen och att du har möjlighet från arbetsgivaren att arbeta deltid.

Jämfört med att helt sluta arbeta innan 65 års ålder²⁰ och ta ut pension kommer deltidarbete ge en högre pension livet ut. För de allra flesta ger även fortsatt arbete efter 65 års ålder en högre pension, men för de med garantipension minskar garantipensionen när inkomstpensionen ökar vilket kan leda till att pensionen blir oförändrad²¹ trots fortsatt arbete.

Jämfört med att fortsätta arbeta heltid fram till pensionen kommer dock deltidarbete ge en lägre pension, med reservation för samma undantag för de med garantipension som i stycket ovan. Tabellen nedan visar hur pensionen och den totala inkomsten påverkas för ett stiliserat typfall som har en månadslön på 32 000 kronor (2021) som går från att arbeta deltid till att arbeta halvtid respektive 75 procent under något eller några år och sedan tar ut pensionen från sin riktålder²², i det här fallet 66 år. Typfallet började arbeta vid 23 års ålder och dess månadslön har följt den genomsnittliga löneutvecklingen vilket innebär att lönen varit 32 000 kronor i månaden hela arbetslivet, uttryckt i 2021 års lönenivå.

Tabellen visar till exempel att halvtidsarbete från 63 års ålder fram till 66 års ålder ger nästan 3 200 kronor mer i pension per månad livet ut jämfört med om typfallet slutar arbeta helt och tar ut pensionen från 63 års ålder. Totalt sett fram till 86 års ålder (genomsnittlig livslängd) ger halvtiden från 63 års ålder 530 000 kronor mer i inkomst efter skatt jämfört med om deltiden ersatts med hel pension.

²⁰ Eller kommande riktålder.

²¹ Även eventuell rätt till bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd påverkas av en ökad inkomstpension, vilket gör att den totala pensionen inklusive tilläggsförmåner kan bli oförändrad. Individen kan dock aldrig förlora på att arbeta vidare.

²² Riktålder för pension är fastställt i Socialförsäkringsbalken och är tänkt att fungera som ett riktmärke för individuella pensionsbeslut. Riktåldern är även styrande i formell mening genom att de pensionsrelaterade åldersgränserna i pensionssystemet (garantipension och bostadstillägg) och i angränsande trygghetssystem är knutna till riktåldern.

Tabell 1. Deltidsarbete utan pensionsuttag i motsvarande grad

Deltid från	Arbetstid	Minskad pension per månad jämfört med heltidsarbete fram till 66 års ålder	Ökad pension per månad jämfört med om hel pension hade tagits ut istället för deltidsarbete från respektive år	Minskad inkomst efter skatt fram till 86 års ålder, jämfört med heltidsarbete fram till 66 år ålder	Ökad inkomst efter skatt fram till 86 års ålder, jämfört med deltidsarbete från respektive år
62 år	50%	-690 kr	4 320 kr	-642 tkr	756 tkr
	75%	-340 kr	4 660 kr	-320 tkr	1 078 tkr
63 år	50%	-480 kr	3 190 kr	-476 tkr	531 tkr
	75%	-240 kr	3 430 kr	-237 tkr	770 tkr
64 år	50%	-320 kr	2 190 kr	-317 tkr	348 tkr
	75%	-190 kr	2 320 kr	-163 tkr	503 tkr
65 år	50%	-170 kr	1 010 kr	-159 tkr	152 tkr
	75%	-90 kr	1 090 kr	-79 tkr	232 tkr

Ett alternativ till att arbeta deltid utan pensionsuttag, enligt exemplet ovan, är att istället också ta ut pensionen i motsvarande grad. Den allmänna pension går att ta ut till 25, 50, 75 eller 100 procent vilket gör att man kan komplettera deltidslönen med en del pension utan att behöva ta ut hela pensionen. Tabellen nedan visar hur mycket mer deltidsarbete kompletterat med pensionsuttag ger i pension per månad jämfört med om man istället valt att gå helt i pension. Tabellen visar också hur mycket mindre pension man får på grund av deltidsarbetet kompletterat med pension jämfört med heltidsarbete fram till 66 års ålder. Den som jobbar halvtid och tar ut halv pension från 63 års ålder kommer till exempel få 1 900 kronor mer i pension per månad livet ut jämfört med om personen istället gått helt i pension vid 63 års ålder. Jämfört med att jobba heltid och inte ta ut någon pension så innebär dock deltiden en minskad pension med nästan 1 800 kronor per månad livet ut.

Tabell 2. Deltidsarbete med pensionsuttag av den allmänna pensionen i motsvarande grad

Deltid från	Arbetstid/ pension	Ökad inkomst efter			
		Minskad pension per månad jämfört med heltidsarbete fram till 66 års ålder	Ökad pension per månad jämfört med tagits ut istället för deltidsarbete från respektive år	Minskad inkomst efter skatt fram till 86 års ålder, jämfört med heltidsarbete fram till 66 år ålder	Ökad inkomst efter skatt fram till 86 års ålder, jämfört med heltidsarbete från respektive år
62 år	50%/50%	-2 760 kr	2 240 kr	-759 tkr	640 tkr
	75%/25%	-1 620 kr	3 390 kr	-415 tkr	984 tkr
63 år	50%/50%	-1 770 kr	1 900 kr	-510 tkr	497 tkr
	75%/25%	-920 kr	2 740 kr	-261 tkr	746 tkr
64 år	50%/50%	-1 100 kr	1 410 kr	-321 tkr	344 tkr
	75%/25%	-570 kr	1 940 kr	-165 tkr	500 tkr
65 år	50%/50%	-490 kr	690 kr	-147 tkr	164 tkr
	75%/25%	-230 kr	950 kr	-72 tkr	239 tkr

Deltidsarbete kan även kompletteras med helt uttag av den allmänna pensionen, vilket tidigare konstaterats i kapitel 3 är den vanligaste kombinationen. Det kommer ge en högre inkomst under de första åren men när deltidsarbetet upphör kommer pensionen vara lägre på grund av det tidigare lagda pensionsuttaget. Halvtiden från 63 års ålder med halvt uttag av den allmänna pensionen i tabellen ovan ger exempelvis 900 kronor i månaden mer i pension livet ut än vad halvtiden från 63 års ålder med helt uttag av den allmänna pensionen gör i tabellen nedan. Den som jobbar halvtid och tar ut hel pension från 63 års ålder kommer få 1 000 kronor mer i pension per månad livet ut jämfört med om personen istället gått helt i pension vid 63 års ålder utan att arbeta vidare alls. Men jämfört med att jobba heltid fram till 66 års ålder och inte ta ut någon pension så innebär dock deltiden och pensionsuttaget en minskad pension med 2 700 kronor per månad livet ut.

Tabell 3. Deltidsarbete i kombination med helt pensionsuttag av den allmänna pensionen

Deltid från	Arbetstid	Minskad pension per månad jämfört med heltidsarbete och ingen pension fram till 66 års ålder	Ökad pension per månad jämfört med om hel pension tagits utan deltidarbete från respektive år	Minskad inkomst efter skatt fram till 86 års ålder, jämfört med heltidsarbete och ingen pension fram till 66 år ålder	
				Ökad inkomst efter skatt fram till 86 års ålder, jämfört med heltidsarbete och inget deltidarbete från respektive år	Ökad inkomst efter skatt fram till 86 års ålder, jämfört med heltidsarbete och inget deltidarbete från respektive år
62 år	50%	-3 730 kr	1 270 kr	-711 tkr	688 tkr
	75%	-3 410 kr	1 590 kr	-392 tkr	1 007 tkr
63 år	50%	-2 670 kr	1 000 kr	-488 tkr	519 tkr
	75%	-2 440 kr	1 220 kr	-251 tkr	756 tkr
64 år	50%	-1 800 kr	710 kr	-314 tkr	351 tkr
	75%	-1 670 kr	840 kr	-161 tkr	505 tkr
65 år	50%	-830 kr	350 kr	-139 tkr	172 tkr
	75%	-750 kr	430 kr	-59 tkr	252 tkr

Som tidigare konstaterats i rapporten fortsätter allt fler att arbeta senare upp i åldrarna samtidigt som de börjar ta ut pensionen. Tabellen nedan visar hur pensionen, och inkomsten totalt sett, ökar av att arbeta 1 till 6 år efter pensionsuttaget, för någon som börjar ta ut sin pension vid 66 års ålder. Att arbeta vidare heltid 1 år extra ger exempelvis 240 kronor mer i pension per månad livet ut, utöver den extra löneinkomst som man får under ett år till. Totalt ger ett års extra arbete efter 66 års ålder 300 000 kronor mer i inkomst efter skatt fram till 86 års ålder (förväntad livslängd). Den som arbetar vidare 3 år, till 69 års ålder, får 900 kronor mer i pension per månad (innan skatt) och 960 000 kronor mer i total inkomst efter skatt fram till 86 års ålder. I stora drag innebär ett halvtidsarbete under samma år att pensionen ökar med ungefär hälften av beloppen i tabellen nedan.

Tabell 4. Helt pensionsuttag och fortsatt heltidsarbete efter 66 års ålder

Jobbar vidare till	Ökad pension per månad två år efter pensioneringen	Total skillnad i inkomst efter skatt fram till 86 års ålder, jämfört med heltidsarbete fram till 66 år ålder	Total skillnad i pension innan skatt fram till 86 års ålder, jämfört med heltidsarbete fram till 66 år ålder
67 år	240 kr	304 tkr	39 tkr
68 år	550 kr	629 tkr	96 tkr
69 år	900 kr	958 tkr	160 tkr
70 år	1 260 kr	1 289 tkr	226 tkr
71 år	1 630 kr	1 620 tkr	292 tkr
72 år	2 010 kr	1 951 tkr	359 tkr

5. Tips till dig som funderar på att ta ut pension och arbeta vidare

Varje år som du arbetar och betalar skatt tjänar du in till din allmänna pension. Det sker även om du samtidigt tar ut hela eller delar av din allmänna pension. Den allmänna pensionen inkomstgrundande pensionen, det vill säga inkomstpension och premiepension, kan du ta ut till 25, 50, 75 eller 100 procent oavsett hur mycket du jobbar. Du kan också pausa utbetalningen av den allmänna pensionen om du skulle vilja det. **Det går dock inte att stoppa eller ändra utbetalningen av en tjänstepension som väl börjat betalas ut.**

Det är olika regler för att ta ut allmän pension och tjänstepension i kombination med arbete. Många tjänstepensionsavtal kräver att du går ner i arbetstid i motsvarande grad som du tar ut tjänstepensionen innan 65 års ålder. Hör med ditt tjänstepensionsbolag vad som gäller för dig.

Deltidsarbete kommer göra att såväl din allmänna pension som din tjänstepension kommer minska jämfört med om du jobbar vidare heltid.

För personer med löner som överstiger 42 625 kronor per månad (2021) kan deltidarbete innan 65 års ålder få en större negativ effekt på tjänstepensionen, kontakta därför ditt tjänstepensionsbolag för att få veta hur deltiden påverkar dig.²³

Ett pensionsuttag påverkar eventuell rätt till a-kassa. Dagpenningen från a-kassan kommer minska med beloppet för din pension. Det gäller oavsett om det är din allmänna pension eller en tjänstepension du tar ut. Sjukersättning eller sjukpenning påverkas dock inte av pensionsuttag.

Ta inte ut pensionen i spekulationssyfte. Ett tidigarelagt pensionsuttag kommer sannolikt ge dig mindre total pension utbetald under hela din livstid.

Tänk på att pensionsutbetalningar som sker före ditt 66:e levnadsår beskattas högre än pensionsutbetalningar från och med ditt 66:e levnadsår. Vid en pension på 15 000 kronor per månad betalar du 27 procent i skatt före 66 års ålder medan du betalar 17 procent skatt på samma pension från och med det 66:e levnadsåret.

Med de förändrade reglerna kring lagen om anställningsskydd har du **rätt att arbeta till 68 års ålder och från och med 2023 till 69 års ålder.**

Din ålder påverkar hur fördelaktigt det är att ta ut pensionen och jobba samtidigt. Är du över 65 år är det mycket mer fördelaktigt än om du är under 65 år.

²³ Pensionsmyndigheten (2020) Förmånsbestämda tjänstepensioner – Hur påverkas tjänstepensionen av att sluta arbeta eller gå ner i arbetstid innan 65 års ålder?

Du blir billigare att anställa från och med ditt 66:e levnadsår. Förutom att din egna inkomstskatt minskar så minskar också arbetsgivaravgiften från 31,42 procent till 10,21 procent. För företagare med enskild firma minskar egenavgiften från 28,97 procent till 10,21 procent om du tar ut hel allmän pension under hela inkomståret, januari – december.²⁴

Du får högre jobbskatteavdrag och grundavdrag från och med januari det år du fyller 66. Tack vare den lägre skatten är det möjligt att gå ner i arbetstid utan att inkomsten efter skatt nödvändigtvis behöver minska så mycket.

Forskning visar på positiva hälsoeffekter av att trappa ner arbetstiden istället för att tvärt sluta arbeta och gå i pension.

²⁴ Om man fyller år i januari går det att ta ut allmän pension under hela inkomståret från 62 års ålder, i övriga fall från 63 års ålder som tidigast. Se Pensionsmyndigheten (2021) Spara till pension som företagare.

6. Referenser

Alecta (2021). *Tema: Jobbonärer*. <https://www.alecta.se/jobbonarer> (Hämtad 2021-05-28).

Delegationen för senior arbetskraft (SOU 2020:69).

Fransson och Söderberg (2019) *Nudging och pensioneringsbeslut*. Delegationen för senior arbetskraft (SOU 2020:69), rapport 22.

Inspektionen för socialförsäkringen (2020). *Tidig och sen pensionering. En analys av pensionsålder, pensionsmotiv och förutsättningar för ett förlängt arbetsliv*.

Laun och Palme (2019). *Kan seniorer arbeta längre?* Delegationen för senior arbetskraft (SOU 2020:69), rapport nr 1.

minPensionsPodden ep 133. *Vad är en jobbonär?*
<https://www.minpension.se/allt-om-pensioner/pension-for-nyborjare/minpensionspodden>

Pensionsmyndigheten (2017). *Flexpension och delpension. En översikt inom de fyra stora avtalsområdena*.

Pensionsmyndigheten (2020) *Förmånsbestämda tjänstepensioner – Hur påverkas tjänstepensionen av att sluta arbeta eller gå ner i arbetstid innan 65 års ålder?*

Pensionsmyndigheten (2019). *Pensionsbeslutet - blev det bra?*

Pensionsmyndigheten (2020). *Blev det som du tänkte dig? En studie bland 70 – 75-åringar*.

Pensionsmyndigheten (2021). *Pensionsåldrar och arbetslivets längd*

Pensionsmyndigheten (2021). *Pension och skatt 2021. Skatteavdrag för pension och lön vid olika åldrar*.

Pensionsmyndigheten (2021) *Spara till pension som företagare*.

Skoog Ingmar (2020). *70 är det nya 50*. Delegationen för senior arbetskraft (SOU 2020:69), rapport nr 21.

www.pensionsmyndigheten.se

